

Af Stud.mag. Sidsel Mahler J. og Julie Ø. Christensen.

I forbindelse med de store frafaldsprocenter på de humanistiske uddannelser kan man diskutere forskellige årsager. Mange taler om studiemiljø og ensomhed som nogle vigtige faktorer. Men antikvar Klavs Verholt mener, at årsagen nærmere er den studerendes manglende målrettethed. Han taler om en ny type studerende.

Det er jagten på oplevelser – det at være sammen med vennerne, få et par genstande osv. der fylder de unge studerendes liv - vurderer antikvar Klavs Verholt med et skævt smil om læberne. Vi er i baglokalet i Akademisk Antikvar-boghandel i Klaregade i Odense. Vi har sat Klavs Verholt stævne for at høre, hvad han har at sige om nutidens studerende, frafaldsprocenter og mere generelt om universitetslivet før og nu.

Du har tidligere fortalt om at der har været en tendens til et fald i salg af bøger til universitetsstuderende.

Hvordan har du kunnet mærke det?

- Jeg kan mærke det på den måde at nu har jeg haft butik i over 20 år, og jeg er født ind i det og nu er jeg så blevet 60 år, så jeg har været blandt bøger i 45 år, og det var tydeligt at i gamle dage der havde man jo – der kunne man mærke når sæsonen begyndte. Der var sæson i september, der var sæson i februar. Det er ikke tilfældet i moderne tid, der er en lille bitte smule, men ikke ret meget! Klavs Verholt forsætter - Det

Klavs Verholt f. 1945

- Lektor, cand. mag. i historie og samfundsfag fra Odense universitet 1972
- Indehaver af *Akademisk Antikvariat*, Klaregade 27 & Rødegårdsvej 59, Odense C
- Underviser i historie og samfundsfag ved Fyns HF-kursus.

der også er ejendommeligt er, at de studerendes eller unge menneskers køb af bøger i forretningen her bliver en mindre og mindre del af det. Det er ikke de studerende der læser ved universitetet eller seminariet, der danner basis for forretningen, for så ville jeg lukke øjeblikkeligt. Grunden til at jeg kan måle dem, er at de selvfølgelig kommer og spørger om de samme ting. Det der er karakteristisk for de studerende nu om dage, det er at de kommer med en pensumliste og så forsøger man at finde nogle af bøgerne. Men helst ikke alle sammen, nogle gange er man lykkelig hvis man ikke kan finde alle sammen – konstaterer Verholt - Og det vil sige at man læser lige præcis det der bliver opgivet, og mindre til. Det med at købe bøger udover pensumlisten, hvor man kan sige at pensumlisten skulle være en appetivvækker - Det er ikke min vurdering at der stort set er nogen der følger det i dag, men det var traditionelt dengang, da jeg læste, at man bare ligesom tog det som udgangspunkt for et eller andet. Det er næppe tilfældet i dag. Det kan selvfølgelig skyldes, at man er blevet skuffet over, at man har

købt bøger nogle gange til begyndelsen af et kursus og så fik man ikke brugt dem. Nogle bøger i dag er rimelig dyre, 400-500kr, - man har brændt fingrene før og venter derfor med at købe dem til sidste øjeblik. Jeg kan nogle gange studse over de bøger man anskaffer sig, hvor det er så sent i studiet, at det er spørgsmål om man får den optimale brug af dem. Det er i al fald ikke sådan, at man har siddet og forberedt sig i lang tid før selve undervisningen foregår. Nogle gange må man måske sige, at de bliver anskaffet ved et eller andet forvirret køb – det synes jeg egentlig har forandret sig meget. Når jeg så samtidig ved, hvor man penge de studerende har, og hvad jeg hører fra andre og kan se, at der er et rigt natteliv i Odense. Mange af de studerende har jo set store dele af verden enten før de begyndte eller senere, så det er egentlig ikke penge, men det er prioriteringen af hvad de vil bruge deres penge til, som jeg synes også har forandret sig. Så man kan sige, at den der fordybelse i selve det studium de gennemgår, i alle tilfælde kan jeg sige for humanisterne, den bliver en mindre og mindre del som viger til fordel for at man også kan deltage i det almindelige liv, som det er når man er en 18-20 år eller hvor gammel man nu egentlig er. Det er helt klart, at de studerende vil leve et liv på linje med alle dem, der også har et traditionelt erhverv med en normal indkomst – det er min vurdering.

Du mener simpelthen at de studerende slet ikke er interesserede i at leve "det ægte studieliv"?

- Det er ikke det gammeldags studieliv som jeg endnu husker det. Det mener jeg tilhører sådan nogle mærkelige typer som jo i gamle dage var hulemænd eller sådan var eremitter som boede ude i ørkenen og så videre - fortæller Klavs Verholt med et ironisk glimt i øjet og ræsonerer – så nej, det kan man egentlig godt sige.

Kan du så ikke karakterisere det gamle studieliv? – Sådan som du måske selv har oplevet det.

- Ja, nu lyder det bare som om, at vi dengang var så ivrige efter at lære en hel masse – det er man vel også i dag. Men i dag har jeg på fornemmelsen, at de unge spreder sig over alt muligt og meget af det har ikke nødvendigvis noget med studiet at gøre. Det var sådan, at dengang var der ikke den rigdom til stede. Jeg kan huske at jeg faktisk fik SU, det var 50kr om måneden, som vi stod i kø for at få. Og det var så i 1964 og selvfølgelig er 50kr ikke meget dengang, men vi kunne heller ikke købe så meget for dem. Klavs Verholt fortsætter med fokus på erhvervsarbejde og forbrug. - det der med erhvervsarbejde i det omfang vi har i dag, det var også meget usædvanligt. Så det vil sige, at de forbrugsmuligheder og den tid vi brugte på det, som jeg måske vil kalde det almene liv som alle andre, som har underholdning og rejser osv., det spillede en meget mindre rolle. På en eller anden måde havde man ikke

andet at lave end at studere. Hvis man så kan huske fra dengang, hvad der var i fjernsynet og hvad der var af tilbud fra underholdningsindustrien, så var der heller ikke noget – man var egentlig ikke i konkurrence der. Det var **dødssygt** for at sige det mildt - hvis man sammenligner med i dag. Den forbrugsfest – selvfølgelig gik det fremad i 60'erne hvor jeg var ung - men man kan sige, at den forbrugsfest man oplever i dag, den er meget meget større og meget voldsommere end den var dengang. Måske også fordi at de unge i dag ikke har de samme blokeringer. Hvis man har oplevet de strammere tider der i 40'erne og 50'erne, så har man en vis begrænsning for, hvad man kan få sig selv til at bruge af penge, og hvor hurtigt det må gå. Men hvis man er født med forældre, hvor pengene har været til stede fra morgenstunden, som I er, så har man ingen blokeringer. Det kan jeg jo se hjemme med mine egne børn - der er ingen problemer med at bruge pengene. Penge det er noget man har, mens da jeg var ung, da havde man pengene, før man brugte dem. Det var en helt anden måde, at se det på.

Så du mener, at det er samfundsmæssige faktorer, der har været med til at skabe en ny type studerende?

- Ja, rigdom og den teknologiske udvikling. Klavs Verholt fremhæver endvidere, at adgangen til internettet har gjort, at de studerende ikke længere kommer i kontakt med f.eks. antikvarmiljøet.

Kunne det ikke tænkes at de studerendes holdning også til dels dannes på baggrund af universitetets normer og regler, som også har ændret sig?

- Jo, det er muligt. Men igen, det er i og med at universitetet måske bliver en mindre del af den måde, du opfatter din hverdag på eller intensiteten i din hverdag. Det er ligesom et sted, du går hen på linje med, at du skal i biografen eller du skal møde én, eller du skal til fest, eller du skal se om kan købe et eller andet stykke tøj. I og med at det gør det, så får du vel også mere en løs tilknytning til det. Klavs Verholt fremhæver videre - Omvendt så er det min vurdering, at man jo forsøger på alle mulige måder at skabe det der studiemiljø. Der ofres enorme summer på det – det er bare et spørgsmål om, at når det skal laves som en institution der får penge, med formand og næstformand osv., om det så virker? I stedet for at det kommer naturligt den anden vej fra, hvis man for eksempel ikke har noget at lave, eller at man af andre grunde er interesseret i at være sammen med nogle. Det er indlysende at på den måde, så har det jo forandret sig, ik'. Man læser meget sammen i grupper eller det bliver organiseret, man bliver delt op og der er meget andet. Sådan var det ikke tidligere. Det er et spørgsmål om det er den rette måde?

Tror du det ville være en god ide hvis de studerende i dag blev mere "gammeldags"?

- Ja, det synes jeg jo ville være fint. Jeg synes jo man får så enormt meget glæde ved at gå i dybden med mange af de ting der er derude (Red. på universitetet). Men jeg tror bare overhovedet ikke på det. Jeg tror, når du fra lille bitte er blevet vænnet til at have et forbrug og ha' en opfattelse om, hvad der er godt og dårligt, og hvad du synes om og meget andet, så tror jeg det tog er kørt. Klavs Verholt trækker på skuldrene og forsætter med at remse op, hvad han mener, unge studerende bruger deres tid på. Eks.: byture, at sove om søndagen, shopping og rejser. I et forsøg på at sætte fokus på en anden del af det der tager tid fra selve det at læse, spørger vi:

Men tror du ikke, at der stilles andre krav til den studerende i dag? Man snakker f.eks. om, hvor vigtigt det er at have kontakter i erhvervslivet osv.? – Dvs. et krav om spredning, at lave andet end kun at læse...

- Jo, det er indlysende, men så snart du begynder på den - at der også skal ske et eller andet... - du distraherer dig fra studierne, så åbner du jo op for en djævel ligesom Aladdins flaske og hvordan ender det så ikke? Jeg tror det er livsfarligt, for så mister du hurtigt interessen for studierne – konstaterer Klavs Verholt, men tilføjer efter en lille pause - Men derfor kan man jo have et rigt og lykkeligt liv i dag på de præmisser, som man selv opfatter, selvfølgelig - sådan vil det jo være.

Vil du mene at der i dag er kommet et helt andet syn på den viden som man bør tilegne sig når man studerer?

- Jeg tror den er mere spredt, den er hurtigere – desværre så gammel som jeg er – også mere overfladisk. Det synes jeg egentlig er klart nok, at det er sådan. Nu har jeg jo set kandidater fra universitetet lige siden jeg blev ansat først i 70'erne, og det er ikke min vurdering, at kvaliteten er gået op. Forstået på den måde, at de kan så mange andre ting, som vi andre ikke havde lært, selvfølgelig kan de det. Men den tid som de har brugt på studierne den er nok meget anderledes. Hvis man tager et andet billede, f.eks. den berømte tyske historiker, Momsen¹, der levede omkring 1800-tallets slutning. Han sad hele sit liv og arbejdede med det gamle Rom og Grækenland. Han havde en kone. Han havde aldrig nogensinde rørt en kniv i køkkenet. Han anede ikke hvor køkkenet var! Han anede ikke, hvad han havde af tøj. Husleje tror jeg ikke han beskæftigede sig med. Han lavede ikke andet hele sit liv. Den berømte historie er, at han en dag var ude at køre en tur med sporvognen i Berlin, og så var der en dreng, som rejste sig op for ham. Han siger så til drengen: "Du er vel nok en dygtig dreng", hvortil drengen svarer: "Jamen far kan du ikke kende mig?!". I dag skal de ansatte på universitetet administrerer, de skal også hente børn i børnehaven, de skal gøre dit og dat.

---

¹ Theodor Christian Mathias Mommsen (1817-1903), revolutionerende klassisk oldtidsgransker, over 900 publicerede værker. **Kilde:** Dansk biografisk leksikon i elektronisk udgave. URL: <http://runeberg.org/dbl/11/>. Citeret 21.10.2005.

Den del hvor du vier din sjæl og din krop, din energi og din dynamik til undervisningen bliver mindre og mindre, fordi der kommer så mange andre ting. Det er det samme med de studerende – man kan sige at lærerne er i den samme båd. (Derfor bliver det enmerte??). Der er nogen der møder op om dagen et eller andet sted. Det kalder man lige universitetet, når man så lige har gjort det, så går man hjem igen.

Tror du ikke, at dette samfund kræver en fleksibilitet af den studerende, som ikke kun indbefatter universitetet - for netop at kunne fungere i det samfund, som vi lever i?

- Det tror jeg nok der er noget i – hvorefter der følger en udredning om at danskernes fleksibilitet er med til at skabe grundlaget for vores gunstige økonomiske situation. Men Klavs Verholt problematiserer påstanden om at fleksibilitet og spredning fører til kreativitet og dynamik. Han påpeger at i forhold til uddannelserne, så fører det nærmere til forvirring og manglende målrettethed – (...) mange af de studier f.eks. på humaniora derude, der har jeg da svært ved at se – hvis man starter som studerende hvad det egentlig vil ende med? Hvad vil du bruge din eksamen til? Har du nogen anelse om hvordan det vil ende? – eller vil du bare køre med toget og så håber du at du kan blive gymnasielærer – der vil altid være plads i undervisningssektoren, men hvordan den bliver og hvorledes og hvor mange og alt muligt andet – det er der jo ikke en kat der kan sige noget

om. Det kan man sige for en historiker. Dem der læser sprog – bliver de lærer eller hvad bliver de? Det hele er blødt meget op i dag.

Mener du at de unge burde tage mere ansvar selv, sætte sig ned og finde ud af hvad de vil – blive mere målrettede?

- Jeg mener samfundet er så rigt, at det har man slet ikke brug for, og det er man slet ikke tvunget til det. Så gør man det ikke - man sejler bare derudad.

*Verholt fremhæver kontrasten til Østeuropa - de studerende der er langt mere motiverede og målbevidste af den simple grund, at de er piskede til det. De har jo ikke en jordisk chance for at hygge sig sådan, som de danske unge har. Det findes ikke, det der med at tage et sabbatår, hvor man udvikler sig eller bare rejser – hvem skulle betale for det?! Det er klart, at det ligner lidt det jeg kan huske fra gamle dage, den måde de arbejder på. Det er selvfølgelig godt, med de vil jo hellere leve som jer! – de ved alt om hvordan I lever i dag og de vil hellere leve på den måde – sådan er det jo altid. **Klavs Verholt sukker og vender tilbage til de danske forhold -** Selvfølgelig er der enkelte, der har planlagt et forløb. Sådan nogle findes også på alle studier. Men der findes endnu flere af de andre.*

Så hvad mener du med det i forhold til frafaldsprocenterne?

- de er helt naturlige. Fuldstændige naturlige.

Det vil sige at de tiltag der bliver lavet for f.eks. at forhindre de store frafaldsprocenter, det mener du ikke vil have en indflydelse?

- ikke i større stil. Nej, jeg tror ikke på det der institutionaliserede, organiserede studiemiljø. Dels har jeg en personlig modvilje mod, at det skal sættes i system: At du skal have besøgsvenner, du skal have sådan en der er tolk – påtvunget dig som tutor, mentor osv. – Det er en ting, men jeg tror heller ikke, at det er vejen frem. Jeg tror at det er nogle helt andre kræfter der gør det der. Det der med at gå på universitetet, den status der er ved at være på universitetet, at læse på universitetet den er jo heller ikke den samme, som dengang hvor det var meget usædvanligt. (...) Det gav måske også et eller andet. I dag bliver man jo ikke nødvendigvis rig og får en fin karrierer, hvis man tager en eksamen på universitetet. Det kan man få på mange andre måder og tjene flere penge. Demokratiseringen har gjort universitetet til en del af samfundet.

Men taler du så om en forringelse?

- ja, det gør jeg sådan på sin vis. Men jeg ved ikke... Der er jo også meget andet i livet end at sidde og arbejde med Platon eller årsagerne til den Spanske borgerkrig eller kunne læse Goethe eller kunne oversætte korrekt. Den vækst/velstand, som vi har i vores samfund, genereres jo ikke nødvendigvis ved, at der er flere der læser humaniora eller generelt på universitetet – ikke nødvendigvis.

Klavs Verholt konstaterer afsluttende -
Det er ikke der vækstpotentialet skabes – men det er en helt anden og mere kompleks diskussion.

Vores samtale med antikvar Klavs Verholt sluttede kort herefter og vi forlod antikvarboghandlen med en ambivalent følelse af at være en del af en forkælet generation uden nogle bestemte mål. Én som alt for hurtigt forsøger at tage del i det gode liv, sådan som det bliver vist i reklamerne. Men hænger det virkelig sådan sammen? Er vi en rig og forkælet generation, der søger oplevelsernes lykke frem for bøgernes? Er Klavs Verholts beskrivelse af os og vores uni-studieliv anno 2005 på historie rammende?